

henne för utgifter under tjänsteresor och att hon har haft en rätt till traktamente som varit villkorad endast på det sättet att utbetalningen varit beroende av att bolagets resultat gav utrymme för ersättning.

Med hänsyn främst till vad Karin H uppgett om sina arbetsuppgifter hos bolaget och om resornas uppläggning och innehåll finner regeringsrätten att hennes uppfattning om resornas karaktär och ändamålet med ersättningen får tas för god. Det förhållandet att ersättning utgått endast under förutsättning att bolagets rörelseresultat medgivit utgiften och att utbetalningen av denna anledning ägt rum först efter utgången av bolagets räkenskapsår utgör inte skäl att fränkänna ersättningen karaktären av traktamente.

Av nu anförda skäl skall den ersättning som utgått till Karin H för tjänsteresor under 1980 godtas som traktamente. Detta innebär att hon i princip är berättigad till avdrag för ökade levnadskostnader med belopp som motsvarar uppbyren ersättning.

I Karin H:s deklaration för beskattningsåret 1980 togs ersättningen upp till 6 079 kr. Av senare gjord utredning har framgått att hennes ersättning för tjänsteresor under 1980 i själva verket uppgått till 6 637 kr, varav viss del redovisats i hennes deklaration för nästföljande beskattningsår. På grund av den för taxeringsprocessen gällande beloppsramen kan Karin H emellertid inte nu få avdrag med större belopp än ursprungligen yrkade 6 079 kr.

Regeringsrätten fastställer, med ändring av kammarrättens dom, taxeringsnämndens beslut.

Föredraget 1988-09-06, målnummer 3091-1986

Rättsfall: RÅ 1976 ref 169; RÅ78 1:84; RÅ 1986 ref 33.

Litteratur: prop 1963:120, s 61—63; BeU 1963:43, s 17.

Ref 84

En person har hos statistiska centralbyrån begärt att få vissa statistiska uppgifter från en undersökning om levnadsförhållanden. Framtagning av uppgifterna har krävt bearbetning med hjälp av ett för ändamålet särskilt framställt datorprogram. Uppgifterna har inte ansetts vara tillgängliga för statistiska centralbyrån på sådant sätt att de utgör allmänna handlingar enligt tryckfrihetsförordningen.

2 kap 3 § tryckfrihetsförordningen

Anders O begärde hos statistiska centralbyrån (SCB) att till honom skulle utlämnas en allmän handling som innehöll en sammanställning av uppgifter från ULF (undersökningen av levnadsförhållanden) enligt följande.

- Andelen kvinnor över 50 år som har angett att de lider av någon sjukdom eller annan svaghet.
- Inom ovanstående grupp andelen som är föremål för regelbunden behandling/kontroll.
- Sambandet mellan ekonomiska resurser och tillgången till medi-

cinsk behandling/kontroll efter uppdelning på två grupper; dels en som på två månader klarar att få fram 40 000 kr och en som inte klarar det.

Statistiska Centralbyrån (1987-12-08) avslog Anders O:s begäran och anförde bl a: De uppgifter som Anders O begär är statistiska uppgifter, i siffror, vilkas framtagande kräver en bearbetning av ett betydande antal sekretessbelagda enskilda uppgifter, som av SCB erhållits genom frivilliga intervjuer med ett stort antal personer, utvalda genom s k sannolikhetsurval. De uppgifter som Anders O önskar erhålla finns inte tillgängliga genom någon tidigare bearbetning. Uppgifterna finns inte heller lagrade på ADB-medium i den form som Anders O begär. Det är sålunda fråga om att genom transformering ta fram helt nya uppgifter som inte ingår i den ursprungliga handlingen. Den process som erfordras härför är en statistisk bearbetning som görs med hjälp av olika program, efter erforderlig specificering av bearbetningen, viss teknisk förberedelse samt granskning av resultaten för undvikande av eventuella fel och kontroll att resultaten inte gör det möjligt att avslöja någon enskild individ genom indirekt slutsatsdragning. — Av ovanstående framgår att de uppgifter som Anders O begär att få erhålla med stöd av offentlighetsprincipen inte kan utgöra allmän handling i tryckfrihetsförordningens mening. Enligt SCBs bedömning innebär Anders O:s begäran sålunda inte ett utlämnande av allmän handling utan besvarande av tre statistiska frågeställningar. — Anders O:s begäran om utlämnande av begärda uppgifter med stöd av offentlighetsgrundsatsen enligt tryckfrihetsförordningen avslås således. — Det behov av statistisk information som Anders O givit uttryck för i sin framställan kan tillgodoses inom ramen för den uppdragsverksamhet SCB bedriver enligt 4 § i den för verket gällande instruktionen (1985:608).

I besvär vidhöll Anders O sin begäran.

Kammarrätten i Stockholm (1988-01-14, Sundin, Jansson, Kessler, referent) ändrade inte statistiska centralbyråns beslut.

Hos regeringsrätten fullföljde Anders O sin talan.

Statistiska centralbyrån avgav yttrande i målet.

Regeringsrätten (1988-09-28, Hamdahl, Brink, Voss, Dahlman, von Bahr) yttrade: Enligt 2 kap 3 § första stycket tryckfrihetsförordningen förstås med handling bl a upptagning som kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas endast med tekniskt hjälpmedel. En handling är allmän om den förvaras hos myndighet och är att anse som inkommen till eller upprättad hos myndighet. Av andra stycket framgår att en upptagning som avses i första stycket anses förvarad hos en myndighet, om upptagningen är tillgänglig för myndigheten för överföring i sådan form att den kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas.

Den avgörande frågan i målet är om de av Anders O begärda uppgifterna är tillgängliga för statistiska centralbyrån på sådant sätt att de är att anse som allmänna handlingar. Viss ledning kan hämtas från förarbetena till 2 kap 3 § tryckfrihetsförordningen. I dessa uttalas bl a att ett visst urval eller en viss sammanställning av data får anses utgöra en för myndigheten tillgänglig upptagning — och därmed en allmän handling — om urvalet eller sammanställningen kan tas fram genom rutinbetonade

åtgärder från myndighetens sida. Krävs däremot en mera kvalificerad, konstruktiv insats i form av textnyskrivning av datorprogram, kan den upptagning som skulle bli resultatet av bearbetningen inte anses som tillgänglig för myndigheten. Det anförs vidare att en myndighet torde bli skyldig att tillhandagå med nytt datorprogram endast om sådant kan upprättas inom myndigheten genom en enkel arbetsinsats och utan nämnvärda kostnader eller komplikationer (prop 1975/76:160 s 89—91).

Statistiska centralbyrån har i sitt yttrande uppgivit bl a att ett framtående av de begärda uppgifterna skulle kräva dels en utredningsinsats på omkring två timmar, dels specialprogrammering av ett befintligt datorprogram samt efterkontroll.

I målet är utrett att de av Anders O begärda uppgifterna inte finns omedelbart tillgängliga hos statistiska centralbyrån. Av vad centralbyrån anfört framgår vidare att de endast kan tas fram genom en bearbetning av vissa ADB-registrerade uppgifter med begagnande av ett för ändamålet särskilt framställt program. En bearbetning av detta slag får enligt regeringsrättens mening anses gå utöver sådana rutinbetonade åtgärder för visst urval eller viss sammanställning av data som en myndighet är skyldig att vidta för att tillgodose kraven på offentlighet. De begärda uppgifterna kan därför inte anses vara tillgängliga för statistiska centralbyrån på sådant sätt att de utgör allmänna handlingar enligt tryckfrihetsförordningen.

Regeringsrätten bifaller inte besvären.

Föredraget 1988-09-13, målnummer 341-1988

Rättsfall: RA 1974 ref 8; RA 1976 ref 122; RA 1977 Ab 310; RA78 2:19; RA81 Ab 455; RA85 Ab 183.

Litteratur: prop 1973:33, s 83—84; prop 1975/76:160, s 89—91; SOU 1980:31, s 81—82, 86—87; SOU 1986:46, s 23, 48—49; Seipel, ADB-upptagningars offentlighet, Rapport till data- och offentlighetskommittén (IRI-rapport 1988:1), s 205—206, 212—213, 217—218.

Ref 85

Ett aktiebolag och ett handelsbolag ägs båda av den skattskyldige och hans hustru till hälften var. Sedan aktiebolaget lånat ut pengar till handelsbolaget efterskänker aktiebolaget sin fordran. Den skattskyldige har beskattats för sin andel av beloppet såsom för inkomst av kapital. Inkomsttaxering 1979.

35 § 1 a mom femte stycket kommunalskattelagen (1928:370)

Eje S och hans maka ägde till hälften vardera dels ett aktiebolag — Aktiebolaget Eje S — dels ett handelsbolag — S:s Kontorsmaskinservice Handelsbolag. Aktiebolaget avskrev i sina räkenskaper ett till handelsbolaget tidigare lämnat lån om 28 753 kr.

Taxeringsnämnden påförde Eje S 28 753 kr som inkomst av tillfällig